

SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan popoldne, izvzemši nedelje in praznike. — Inserati do 30 petit à Din 2.— do 100 vrst Din 2.50, od 100 do 300 vrst à Din 3.— večji inserati petit vrsta Din 4.— Popast po dogovoru. Inserati davek posebej. — »Slovenski Narod« vožja mesečno v Jugoslaviji Din 12, za inozemstvo Din 25.— Rokopisi se ne vračajo.

Uredništvo in upravnštvo

Ljubljana, Kraljeva ul. 5

Telefon št. 3122, 3123, 3124, 3125 in 3126.

PODROŽNICE:

MARIBOR, Grajski trg 8. —

NOVOMESTO, Ljubljanska cesta, tel. št. 26.

Račun pri pošti ček. zavodu v Ljubljani št. 10.351

CELJE, Kocenova ulica 2. — Tel. 190.

JESENICE, Ob kolodvoru 101. —

DELO ZA PANEVROPO

Loucherjeve izjave v Bukarešti — Boncour o Briandovem predlogu za federacijo evropskih držav

Bukarešta. 28. maja. Zbornica in senat sta se včeraj sestala k skupni slavnostni seji na čast bivšemu francoskemu delovnemu ministru Loucheuru. Zbornični predsednik je imel podravnini nagovor, v katerem je slavil Loucheurjevo delo za mir. Zunanji minister Mironec je očital Loucheurjevo vlogo pri ureditvi vzhodnih repa- cij in povdrial njegovo sedanje misijo, ki je namenjena urešenju Briandovega načrta o Panevropi. Minister Loucheur je v zahvali izjavil, da je treba med Rumunijo in Francijo doseči

gospodarsko sodelovanje. Pri tej priliki so povdrali tudi pomen Briandovega načrta za sodelovanje med evropskimi državami in izjavil, da Francija ne stremi po gospodarski hegemoniji, temveč se ji zdi v času splošne gospodarske krize tesno sodelovanje med evropskimi državami kot najboljše sredstvo za sanacijo.

Pariz, 28. maja. AA. Znani francoski politik Boncour piše v »Journalu o Briandovem načrtu zvezne Evrope in pravi, da bi bil ta načrt lahko ustvarljiv, če bi narodi, ki so pri ta-

kem načrtu zainteresirani, sami odločali. Naj pride karkoli. Briand bo vendar koristil Francijo, ki je prva pozvala Evropo na tako sodelovanje. Prav bo za Evropo, se jo organizira na teji podlagi, preden nastopijo krvava leta, ki jih je nekoč Mussolini napovedal za l. 1935. Podvzana izpravitev Porena je dokaz dobre volje Francije, ki bo tudi sicer izpolnila svojo zgodovinsko vlogo in svoje zgodovinske dolžnosti, kakor jih ji nalaga njenega zmaga.

Definitivni program sokolskih zletnih dni

Glavni dnevi bodo posvečeni sokolski mladini, vojaštvu in naraščaju

Beograd, 28. maja. Sokolski zletni dnevi se prično 8. junija z dnevom srednješolske mladine. Na zlet bo prišlo okoli 13.000 učencev in učenc srednjih in mesanskih šol ter učiteljev v načini držav. Dne 7. junija se prično ob 7. zjutraj na zletišču tekme v lahi atletiki, plavalne tekme pa bodo na Savi v kopališču Bobkluba. Za tekme v lahi atletiki se je prijavilo 616 učencev in 266 učenk. Popoldne bodo na zletišču vaje za javni nastop. V nedeljo 8. junija dopoldne bo slavnostna povorka po beografskih ulicah, popoldne ob pol 4. pa javni nastop. Ob pol 9. zvečer bosta dve naraščiški akademiji, v »Maneži« in v telovadnici II. moške gimnazije. Istočasno bo na igrišču Beografskega sportnega kluba prirejeno umeten ogien na čast sokolskemu naraščaju. V soboto bodo tudi vseleške tekme Beografskega vsešolskega klubnika.

Tretja nedelja 22. junija je posvečena sokolskemu naraščaju, mladini v starosti od 14. do 18. let. Sokolski naraščaj bo došel v Beograd v petek 20. junija. V soboto ob 7. zjutraj se prično na zletišču tekmovanja in izkušnje. Iste dne ob 11. dopoldne bo otvorenja sokolska razstava, ob 2. popoldne pa se bodo nadaljevale tekme in vaje za javni nastop. Ob pol 9. zvečer bosta dve naraščiški akademiji, v »Maneži« in v telovadnici II. moške gimnazije. Istočasno bo na igrišču Beografskega sportnega kluba prirejeno umeten ogien na čast sokolskemu naraščaju. V soboto bodo tudi vseleške tekme Beografskega vsešolskega klubnika.

V nedeljo 22. junija ob 9. dopoldne se bo formiral spredok sokolskega naraščaja po beografskih ulicah, ki ga bo pred Narodnim gledališčem pozdravilo zastopstvo beografske občine. Javni nastop dece in naraščajha ob pol 4. popoldne, zvečer ob 8. pa bo svečana sokolska akademija.

V pondeljek ob 4. popoldne priredi Kolo jahačev na svojem dirkališču koniske direkte na čast sokolstvu. Nagrade bo ob teji prilikri razdelil zmagovalcem starešina našega Sokolstva prestolonaslednik Peter.

Na zletišču velik koncert, pri katerem bo sodelovalo 400 godbenikov vojaških godb pod vodstvom kapelnika godbe kr. garde Pokornega. Vojaštvu bo zapustilo Beograd 16. junija.

Tretja nedelja 22. junija je posvečena sokolskemu naraščaju, mladini v starosti od 14. do 18. let. Sokolski naraščaj bo došel v Beograd v petek 20. junija. V soboto ob 7. zjutraj se prično na zletišču tekmovanja in izkušnje. Iste dne ob 11. dopoldne bo otvorenja sokolska razstava, ob 2. popoldne pa se bodo nadaljevale tekme in vaje za javni nastop. Ob pol 9. zvečer bosta dve naraščiški akademiji, v »Maneži« in v telovadnici II. moške gimnazije. Istočasno bo na igrišču Beografskega sportnega kluba prirejeno umeten ogien na čast sokolskemu naraščaju. V soboto bodo tudi vseleške tekme Beografskega vsešolskega klubnika.

V nedeljo 22. junija ob 9. dopoldne se bo formiral spredok sokolskega naraščaja po beografskih ulicah, ki ga bo pred Narodnim gledališčem pozdravilo zastopstvo beografske občine. Javni nastop dece in naraščajha ob pol 4. popoldne, zvečer ob 8. pa bo svečana sokolska akademija.

V pondeljek ob 4. popoldne priredi Kolo jahačev na svojem dirkališču koniske direkte na čest sokolstvu. Nagrade bo ob teji prilikri razdelil zmagovalcem starešina našega Sokolstva prestolonaslednik Peter.

Pogajanja o reparacijskem posojilu

Izjava angleškega finančnega ministra v spodnji zbornici — Jamstva Nemčije za reparacijsko posojilo

London, 28. maja. AA. Na včerajšnji seji spodnje zbornice je zakladni minister Snowden na številna vprašanja o reparacijskem posojilu na podlagi Youngovega načrta, odgovoril, da se podrobnosti emisije reparacijskega posojila še razpravljajo. To zadevni razgovori se vrše med zastopniki vlad in prizadetimi bankami. Zato ne more izjaviti, na kak način bodo izdane zakladnice. Angleški zastopniki so prejeli navodila, da ne smejo pristati na nikake izpremene dolob, vsebovanih v načrtu strokovnjakov. Zakladnice bodo izdane sporazumno s prizadetimi krogom in v skladu z emisijskim načrtom. Končno je Snowden dejal, da bi ne bilo mogoče zagotoviti uspe-

ha emisije reparacijskega posojila, če bi ne bilo izdano posojilo tudi v Londonu. Zaradi tega ne bi bilo v skladu s položajem Londona, ki je finančno središče, če bi odklonil emisijo tega posojila. Snowden je zaključil, da bo podpisano posojilo služilo v poravnavo narodnega dolga.

Pariz, 28. maja. Zastopniki mednarodne reparacijske banke in emisijskih zavodov se že niso sporazumeli, kar se bo v kratkem zgodilo. Včeraj popoldne so govorili o jamstvih, ki jih mora nuditi Nemčija za emisijo druge tranše posojila v višini 200 milijonov zlatih mark. Delegati so se sestanili ponovno danes ob 11. dopoldne.

Novi krvavi boji v Indiji

Krvavi izgredi so se včeraj ponovili v mnogih krajih Indije — Vstaja v Lucknowu — Boji med Birmanci in Indijsci

Bombay, 28. maja. Včeraj so izbrušnili v raznih krajih Indije nenevadno krvavi nemiri, ki so se razvijali tekom dneva in krvave borbe med demonstranti in policijo. Splošno se opazuje zadnje čase, da nastopajo indijski nacionalisti pri nemirih dobro oboroženi in da se bore s skrajno trdrovratnostjo. Včeraj je prišlo v Lucknow do krvavih dogodkov, ki spominjajo na znamenito indijsko vstajo l. 1857. Demonstrante so vodili Gandijevi prostovoljci. V Bombayu so trajali nemiri, ves dan in vso noč. Ubite so bile 4 osebe, 53 pa ranjenih.

Bombay, 28. maja. Včeraj so izbrušnili v raznih krajih Indije nenevadno krvavi nemiri, ki so se razvijali tekom dneva in krvave borbe med demonstranti in policijo. Splošno se opazuje zadnje čase, da nastopajo indijski nacionalisti pri nemirih dobro oboroženi in da se bore s skrajno trdrovratnostjo. Včeraj je prišlo v Lucknow do krvavih dogodkov, ki spominjajo na znamenito indijsko vstajo l. 1857. Demonstrante so vodili Gandijevi prostovoljci. V Bombayu so trajali nemiri, ves dan in vso noč. Ubite so bile 4 osebe, 53 pa ranjenih.

Ogromen požar v skladišču avtomobilov

Oklahoma, 28. maja. O priliku požara v nekem tukajnjem skladišču je zgorelo 200 novih avtomobilov. Tриje gasilci so se pri gašenju smrtno ponesrečili, trije pa so bili zasuti in so jih mrtve potegnili izpod ruševin.

Francoska predvojna posojila

Pariz, 28. maja. Rojalistični senator Dominique de la Haye, čeprav politični vpliv je precej neznaten, je posal ministru predsedniku Tardieuju pismo, v katerem napoveduje, da bo interpelliral vladu zaradi oškodovanja francoskih upnikov pri nezadovoljivi ureditvi predvojnih posojil, ki so jih najele Turčija, Italija, Romunija, Jugoslavija, Portugalska, Avstrija, Madžarska, Poljska, Argentina itd.

Nemško-poljski spor

Berlin, 28. maja. AA. Zunanji minister je pristal na predlog poljske vlade, da se imenuje mešana nemško-poljska komisija, ki naj prouči krvavi incident na nemško-poljski meji med nemškimi in poljskimi območnimi stražami. Listi prispevajo incident nepravilni razmejiti tamožne državne meje in vobla oselega takozvenega poljskega kordonja.

Kitajska državlja vojna

Pečing, 28. maja. Po oficijskih vesteh iz glavnega stana kitajskih severnih čet spomini posojili, pri napredovanju učinkovito zmago nad nankinski četami. Severne čete so pod osebnim poveljstvom maršala Fenga zavrnile nacionalne armado in ujeli 20.000 vojakov. Severne čete so se na nekaj milij približale mestu Činanfu, kjer se že čuje strelijanje topov. Nacionalne čete so se v mestu pripravile za obrambo. Iz vojnega poročila uporniške severne armade je razvidno, da je zajela veliko ujetnikov, ki jih s težavo držata.

Minister Demetrović v Ljubljani

Beograd, 28. maja. Avalajavlja, da je danes odpotovljen minister trgovine g. Jurij Demetrović v Ljubljano, da prisostvuje otvoritvi ljubljanskega velesejma. Po otvoritvi bo imel g. minister konferenco z gospodarskimi kroggi dravске banovine, na kar se bo vrnil v Beograd.

Stalin se boji kritike opozicije

Preložitev 16. kongresa vseruske komunistične stranke — Potreba namestitve inozemskih strokovnjakov v sovjetskih podjetjih

Moskva, 28. maja. Iz krogov, ki stotevajo v ozkih zvezah s Stalinom, se širijo vesti, da namerava ta preložiti 16. kongres Vseruske komunistične stranke, ki bi se imel vrsti 15. junija. To pa zaradi tega, ker so poročila o poteku izvrševanja petletnega gospodarskega načrta, ki jih sprejema centralno tajanstvo komunistične stranke tako neugodna, da se jih Stalin ne upa predložiti kongresu. Poleg tega prihaja tudi pritožbe zaradi stalnega nazadovanja pri proizvodnji lana, volne in sladkorja, kar izrablja opozicija za ostro borbo proti Stalinovemu režimu. Opoziciji je tudi vedno večjo borbenost strokovnih organizacij, ki so zaščite pod vplivom oponicije ter v raznih spomenicah zahtevajo od Stalina, naj spremini smer svoje gospodarske politike ali pa odstopi.

Mnogo pozornosti je vzbudilo tudi poročilo predsednika vrhovnega sovjetskega gospodarskega sveta Kuroševa, v katerem predlaga naj sovjetska vlada povabi večje število inozemskih strokovnjakov v sovjetsko Rusijo, da bi sodelovali pri izvrševanju petletnega gospodarskega načrta. Dalje predlaga, naj bi sovjetska vlada poslala veliko število nadarjenih sovjetskih delavcev in inženirjev v inozemstvo, da bi spočnili svoje znanje v inozemskih industrijskih podjetjih.

Moskva, 28. maja. AA. Po poročilu istov je došlo tekom razprave o zborjanju polozajev kmetijskega prebivalstva med Stalinom in Rikovom do ostrih sponadov. Rikov je v navadni hipni strasti oddal na Stalina več strelov iz revolverja, ki pa niso pogodili nasprotnika. Rikov je bil aretran.

Priznanja düsseldorfskega vampirja

Kürten je priznal tudi umore, ki jih policija ni izsledila — Demonstracijske prebivalstva pred jetnišnico

Düsseldorf, 28. maja. Čim bolj pojasnja jasno, da je aretriran delavec Peter Kürten zares oni morile, ki je zadnja leta s svojimi zagonetnimi umori vznemirjal vso javnost, tembolj narašča razburjenje düsseldorfskega prebivalstva. Tekom nadaljnega zaslišanja Kürten ni priznal samo umorov, katerih ga je obdolžila policija, marže je priznal še dva nadaljnja umora, ki sta bila policiji doslej sploh neznanja. Morile zaslišujejo noč in dan. O šestih zločinjih se sedaj že popolnoma dognano, da jih je res izvršil Kürten. Policija mora pojasnit sedaj še 16 nadaljnih zločinov, o katerih Kürten si priznava, da jih je izvršil, vendar pa se hoče policiji o tem točno prepričati. Med drugimi je Kürten priznal tudi umor, ki ga je izvršil pred 18 leti. Tako je v Grafenbergu izginula neka mlada služkinja. Vsi so mislili, da je izvršila samomor. Sele priznanje Kür-

tena je spravilo na dan, da je postala žrtev njegove pohotnosti. Ker je obstajal sum, da je imel Kürten pomagča, se je policija zanimala tudi za to in je aretrirala njegovega sodelavca Meurerja. Izkazalo je, da je Meurer popolnoma nedolžen in je bil zato takoj izpuščen.

Kürten se vede, pri zasliševanju zelo cimčno in odgovarja na vsa vprašanja hladnokrvno in zasmehljivo. Snoti je prisko pred policijsko direkcijo do velikih demonstracij. Pred policijo se je zbrala ogromna množica, ki je zahtevala linčanje morilca. Policiji je komaj uspelo, da je prepričila napad na policijsko poslopje. Demonstracije so trajale pozno v noč in so izvzvane v zahtevo, da mora biti morilec na vsek način obsojen na smrt in sicer tako smrt, da bo morilec čutil bolečine vseh svojih žrtev.

Uspeh Johnsonove

London, 27. maja. AA. Včeraj je Miss Amy Johnson dovršila drugo etajo svojega poleta preko Avstralije. V torek je letela iz Port Darwinja preko pustega ozemlja do postajo Alexandra, ki je oddaljena 500 milij. Včeraj je preletela drugih 600 milij do Longreacha, danes pa bo najbržje prispela v Brisbane, v glavno mesto Queenslanda. Ker ima tu telefon na velike dajave, upa letalka, da bo lahko govorila s svojimi sorodniki v Angliji. Včeraj je govoril po radiu o miss Johnson lord Wakefield. Med drugim je dejal:

»Na vprašanje, kako je ta mlada deklica v manj kot 100 urah dovršila to

Prenovljeno kopališče v Koleziji

Mestna občina je dala popraviti in prenoviti kopališče v Koleziji — Stroški bodo znašali okrog 35.000 Din

Ljubljana, 27. maja.

Ljubljana se širi in modernizira, število prebivalstva stalno narašča, naraščajo pa tudi potrebe. Med nujne higijensko in socijalno važne potrebe spadajo tudi javna kopališča. Tudi v tem pogledu Ljubljana znatno napreduje. Pred vojno je štela Ljubljana okoli 45.000 prebivalcev in je imela samo eno kopališče. Zdaj šteje okoli 60.000 prebivalcev, s predmeti vred celo 80.000, a kopališče imamo toliko, da smo to prvo si ločili v tem pogledu preskrbljeni.

Po vojni smo dobili poleg starega kopališča v Koleziji kopališče na Ljubljaničani, kjer je bilo sredi mesta zgrajeno moderno športno kopališče SK Ilirje, mestna občina pa je zgradila novo kopališče v Mednem. Poleg teh treh odprtih je v Ljubljani še pet zaprtih kopališč (zimsko kopališče Ilirje, »Slon«, kopališče Okrožnega urada, kopališče na Taboru in Ljudska kopeli), za Savi pa je zgradil letos posestnik Štirin pravno kopališče.

Edino predvojno kopališče je bila Kolezija, ki je bila pa že takrat mnogo premajhna. Po vojni je bila Kolezija dve ali tri leta zaprta, nato pa so kopališče opustili. Izkazalo se je namreč, da voda ni bila posebno čista pa tudi kopališče se je izkazalo kot nepraktično. Pred tremi leti so skušali kopališče v Koleziji nanovo urediti, kar se pa ni v polni meri posrečilo. Voda v kopališču je bila še vedno umazana in nezdjava, uresen pa tudi ni bil pravni dotok.

Lard so se razmire v tem pogledu nekoliko zbolisale, čeprav še niso idealne.

Sedanji haremi v Jugoslaviji

Zanimiva potopisna črtica o življenju naših muslimank

Pod tem naslovom priobčuje Jitina Karasova v nedeljski številki »Narodnih listov« zanimiv članek v katerem pravi:

— Zdaj ko ureja Kemal paša malo po turških metodah tradičnemu Turčiju, so muslimani v Jugoslaviji, kjer se jim v notranje življenje niso ne vmešava, mnogo svobodnejši v svojih običajih, nego v sedanjem Turčiji. Toda pravih Turkov je sedaj v Jugoslaviji zelo malo. Bosanski in hercegovinski Turkci so mošmedanski Srbi, ki so sprejeli v svoj jezik mnogo turških izrazov — kakor je povsod na mešanem ozemlju — in mu dali tako posebno obeležje. Iz srbskih krajev so se po vojni preselili skoraj vsi pravi Turk v Turčijo. Zdaj tvorijo zelo redko manjino, same v čarobnem Prizrenu je nastala pod več kot 20 minaretih številna kolonija in vsak povprečni Prizrenčan govoriti tudi gladko turško. Sicer so pa južnosrbski muslimani skoraj brez izjem Arnauti.

Naravnost je, da pomuslimanjeni slovenski element ni mogel v celoti podleti orientalski psihologiji, temveč je ustvaril na temelju svojih ravnih posebnosti poseben tip mošmedanskosti, ki je pa odpornejši in marljivejši. Nit harematska žena ni v celoti izgubila svojega človeškega posmena s koščkom matrimonialnega dostojanstva in ni bila čisto navadna lutka za naslado. Seveda je bilo njen življenje pod neposrednim pritiskom in pod neprestanim vplivom strogo zasebno in to ne samo mošmedanske žene. Pri kristjanah je nehoti pospeševala ta pojav tradicija zadruge in v mnogih krajih je bil možev poklic v komitskih in hajduških četah. Zadostuje nekoliko izkušeni iz manjših evropskih mest z njihovim filistrsko polkuluro, ki postane samo skrivaj neupoštevanju kodeks prepovedi, da spoznamo, da je bilo to bolj nevarno za razvoj politeligentne mešanske žene, nego priproste kmetice. Toda tipičnih, z romantično slavo in mnogokrat tudi s praznovanjem opredenih haremov velikega sloga prav za prav v slovenskih deželah mnogo nikoli ni bilo. Harem je ohranil pogosto svojo rodbinsko funkcijo. Žena je bودila zastrta po ulici, v družbi se ni uveljavljala, za lepo izrezljanimi mrežami njenega doma je pa vladalo lepo rodbinsko življenje.

Zdaj, ko smo že vajeni videti emancipiranje Turkinie celo na sportnih igriščih, se niso izginila strašila v obliki muslimanskih žen z zastrimi obrazji po mostarskih in sarajevskih ulicah. Toda mnogo več je labik, izrazito koketnih paččančkov nad moderno toaleto s kratkim krilom in francoskimi čeveljčki namesto zerednih cokelj, ki so se menda očarale pri življenju samo zaradi rafiniranega smisla za pikantnost. V južnosrbskih krajih je posegel vladajoči mošmedanski nasilno tudi v notranje življenje pravoslavnih žensk. To je bil mikavni, toda dolgo pozabljeni koček, ki čaka večinoma šele zdaj na velenje in razposajeno življenje in v katerega je začel šele prevrat v razvoju avtomobilizma uvajati evropski duh, kar je domaćinom v prid, tujcem, ki potuje po teh krajih, se pa zdi žal, da je prišlo do te izpremembe. Tam so bili gospodarji Turki. Zavili so ženske v feredži in jim zaprla srška vrata. Narodnosti niso pa niso vsele in večinoma tudi vse možnosti izobrazbe ne vsej v inteligentnejsih rodbinah. Nasprotno, temu prizadevanju so dali skoro revolucionaren značaj in zanos.

Pač pa presesti tuja, kako je ostala na površju evropske civilizacije v omni turskih žaremnih, ki so še ostali v teh krajih. To je pa le bolj materialna kultura. Na sedanjem begovskem turškem domu

vas sprejmejo v sobi, kjer vas posade med preprogrami na banalen evropski stol. Z enega sicer vstane še napol zastrita staže ženska v položi dlan na srce, usta in čelo v pozdrav, potem pa zopet mirno sede na isti solidni in neokusni stol, ki kaže pretekla stoletja. Gospodinjstvo in njeni sorodniki nas pozdravijo v oblikeh, podobnih do čipke oni, ki jo nosite sami, samo nekam elegantne niso v njih. Mlado dekle si je pa obesilo v ušesa dolge, težke ubrane, okrog vrata pa ogrlico, da vam jo pokaže. Gostoljubnost in postrežljivost je zelo velika. Vse bi vam pokazali, pa ne vedo dobro, za kaj se zanimate. Samo tenke cigarete, ki se vam jih zvili, so »njihove«. Sicer vam pa prinašajo Evropo. Tudi srbsko »sladko«, toda strašno začenjeno in celo toplo mleko. Hvalite se, da je to sušeno mleko iz konzerve. Čai, s katerim postrežjo po takem mleku, sprejme vsak tujev včet kaže hvalno. In vam se vam bledi deček, ko slišite, kako navdušeno ga s tem hranijo. Samo to vam mora povedati tolmač.

Begica je vam pripravila razočaranje. V njeni evropski sobi se nikakor ne morete sporazumiši z njo. V srbskem jeziku vas vpraša, kako se počutite in odgovori enako na vaše vprašanje. Več se ni naučila, toda tega niti v Skopiju nisem pričakovala. Francosko zna samo besedico »mercie«. In tako se zdaj samo še smehljava. Pri tem se pa življenje ne izogibajo v Srbini, se dobro razume. Vabijo jo na odborove seje Kola srbskih sestara, češ, da tam ne bo nobenega moškega. Če pride, ne bo to prvič. Mlada begica hiti za Evropo. Nj se pa sporazumela z njo in ni je razumela. Samo posnema jo, spojila se pa ni z njo.

Spojitev ne bo lahka. Na zunaj živilirane oblike življenja zapeljujejo k sprengledovanju razlik. Beograjdanka iz inteligenčne hiše se je poročila v skopljanskem haremu. Celo feredž je oblekla. Ne vem več točno, kako si to pravili.

Umor ali samomor? Toda orientalska ljubosomnost je bila, ki je ubila mlado ženo, katero so našli pred njeni hišo z rano v srcu. Navadno je to narobe. Turkinja prevzame evropsko obliko. Toda samo obliko. Ta dva svetova se na znotraj ne moreto spojiti. Povrholjena muslimanka mora težiti za duševno poglobitvijo, za resničnim razumevanjem tega, kar prevezame, za notranjim osvojbojenjem. V praksi bo zopet tako, da bo Evropa nekaj premagala in pokopala. Zdaj tega sploh ne bo več škoda. Romantično mikavnost in pesniško čarobnost velikih senc je že ubila. Ostale so žal skoro same sence.

Darujte za slepce!

Žrebanje razredne loterije

Včeraj dne 27. maja so bili izrebanii sledči večji dobitki:

30.000 Din: štev. 52.006

20.000 Din: štev. 9.765, 91.910

4.000 Din: štev. 14.904, 53.314, 90.134

Zadružna hraničnica Ljubljana Sv. Petra cesta 19.

Zvesto srce in delovna ročica

K razstavi umetno-obrtnih zgodovinskih in modernih ročnih del

Ljubljana, 28. maja.

Pravkar bo minilo 27 let, od kar se je v vršilj v ljubljanskem Mestnem domu v bogatu razstava ženskih ročnih del, ki je — kakor so poročali listi — dosegla popolno uspeh. Razstavljenih je bilo takrat nad 2000 del zgodovinskih in modernih slogov in tehnik.

Na razstavi umetno-obrtnih zgodovinskih in modernih ročnih del domače in tujne tehnike pod naslovom »Zvesto srce in delovna ročica« v Jakopičevem paviljonu ne bo tolke množine umetno-obrtnih del, toda vse bo pravrstno, izbrano in zares lepo. Mnoga dela so prinesle naše žene in dekleta, ampak strogo razsodisce pod predsedstvom strokovnjakinje, ge. Marijance Lindnerjeve je izbralo le ona, ki je okusno, precizno izdelano in najznačilnejše za gotovo vrsto dela.

Zanimale bodo predvsem italijanske, bruselske in kdo ve kakšne stare čipke še; saj se domovina šivanj čipk pravzaprav še ni dognala. Kolikor vemo, se je to delo najprej razširilo v Italiji, kmalu nato v Franciji in Belgiji in kasneje v Nemčiji. Časom so se naše tudi pri nas ljubljanske ženske začele izdelovati. Šivanje (vezenje) čipk je zelo trudopolno. Toda razstavljenih bodo tudi druge tehnike šivanj čipk, čiji izdelava je mnogo lažja in manj na neprijetnosti.

In tako se porajajo pod njenimi spremnimi rokami veseli in živahni motivi, srce se v ljubezni sklanja k srcu, spletajo se cvetke v bujne šopke, združujejo se mračne barve, kakor je pač razpoloženo žensko srce. Živahen jezik govore ročna dela onemogoči, ki ga razume in ima smisel za.

Spošno žensko društvo, ki priražajo razstavo »Zvesto srce in delovna ročica«, je priredilo doseglo je 1. 1908 veliko razstavo »Otroki«, dalje umetniško razstavo o prički loterije v prid upodabljajočim umetnikom, l. 1915 razstavo narodnega in umetnega ročnega dela in l. 1926 ob svoji 25. letnici na velesejnu veliko, prelep uspešno razstavo »Slovenska ženska«. To je torej sedaj njegova peta velika razstava. Otvoritev se je zgodila v četrtek ob 10. dopoldne v Jakopičevem paviljonu. Odprta je nadalje vsak dan od 9. do 13. in od 15. do 19. vstopina 5 Din.

Zakaj se te kolekcije niso pravočasno jasne pripravljaju odboru, kakor je to običaj pri resnih umetniških razstavah? Tudi gledate prodaje umetnin se čujejo med umetniki zelo deljena mnenja. Z londonskim komitejem je bilo dogovorjeno, da odobje ta razstava za stroške samo 10%, kar je to običajno pri razstavah. Zdaj so pa naenkrat prišli z zahtivo, naj umetniki od svojih že itak beraških cen (naprav celo, ki so jih imeli angleški umetniki na takojšnji razstavi) popuste 15% in 25% za razstavne stroške, skupaj torej 40%.

M. Sternen
delegat centralne žirije v Zagrebu.

JAVNO TELOVADBO IN LJUDSKO ZABAVO S PLESOM PRIREDI SOKOL I NA TABORU V NEDELJO, DNE 1. JUNIJA 1930

Beležnica

KOLEDAR

Danes: Sreda, 28. maja 1930. Katoličani:

Včeraj: pravoslavni: 15. maja. Pahomijev.

Jutri: Četrtek, 29. maja 1930. Katoličani:

Vnebohod: pravoslavni: 16. maja. Teodor.

DANASNE PRIREDITVE:

Drama in opera zapred. Dolska princesa.

Kino Matiča: Ne verujem več noben ženski.

Kino Ideal: Hči polka.

Kino Ljubljanski Dvor: Oporoka je izginila.

PRIREDITVE NA PRAZNIK.

Drama: zapred.

Opera: Dolska princesa.

Kino Matiča: Ne verujem več noben ženski.

Kino Ideal: Hči polka.

Kino Ljubljanski Dvor: Oporoka je izginila.

Otvoritev Ljubljanskega velesajma.

Lahkotlačko državno prvenstvo za motkove ob 9. in 13. na igrišču Primorja.

DJEŽURNE LEKARNE: Leustek, Resljeva cesta; Bohinc, Rimski cesta.

Jutri: Piccoli, Dunajska cesta; Bakarič, Sv. Jakoba trg.

NOGAVICE Z ŽIGOM

Kljuc
Načoljše, najtrajnejše, zato najcenejše!

Iz gledališke pisarne

Drama

Prirednja dramska predstava bo v petek dne 30. t. m. Vprizori se angleška drama »Sveti plamen« za red A. V soboto 31. t. m. pa »Pustolov« pred vratič z red D.

Opera

V četrtek se pojde pri znižanih cenah Leo Falla opereta »Dolska princesa«. Lepa melodionska glasba, živa vsebina, moderne oblike, začrkozeno igranje vse to in drugo ponovno privlači in zadovoljuje mnogobrojne posetnike in ljubitelje lažje glasbe. Sodelujejo kot pri premieri: ga. Policeva, ga. Ribičeva, ga. Balatčeva, gd. Strniša ter gg. Gostič, Drenovec, Pavhe, Pečák, Mohorič in Habič. V posebni pevsko-plesni točki nastopi tudi baletni zbor, Dirigent g. Svetel, režiser g. Pavhe.

Konec tedna se vprizori krasna opera nemške klasične Wagnerje »Lohengrin« z g. Marčecem v naslovni partiji. Dalje nastopajo ga. Villan-Kunc, ga. Thierry, g. Pričič, g. Betetto in g. Grba v večjih partijah. Operni zbor bo ponosno. Delo štira g. ravnatelj Polič.

V prvi polovici prihodnjega meseca se vrši v operi zaseden domači operni del, kar bo gotovo vse ljubitelje naše glasbene produkcije zelo zanimalo.

Sport

— Iliria — Akademski reprezentanca. Jutri ob 16. se bo vršila na igrišču Ilirije nogometna tekma med Ilirijo komb. in Akademsko reprezentanco, ki jo tvorijo večinoma igrači Ilirije in Primorja. Tekma obeta na prav zanimiv sport.

— I. Nacionalni tenis - turnir za prvenstvo Ljubljane. SK. Ilirija priredi v dnevnih 31. maja in 1. junija t. l. na svojih tenis prostorih pod Cekinovim gradom pod pokroviteljstvom župana mesta Ljubljane g. dr. Dinka Puca I. jugoslovenski narodni turnir za prvenstvo mesta Ljubljane. Na ta turnir so bili vabiljeni in se tem vabiljo vsi sportni klubovi Jugoslavije ter se naprejajo, da se ga udeležejo po svojih tenis sekcijah v čim večjem številu. Pravijo je vpoliti z 30. t. m. do 12

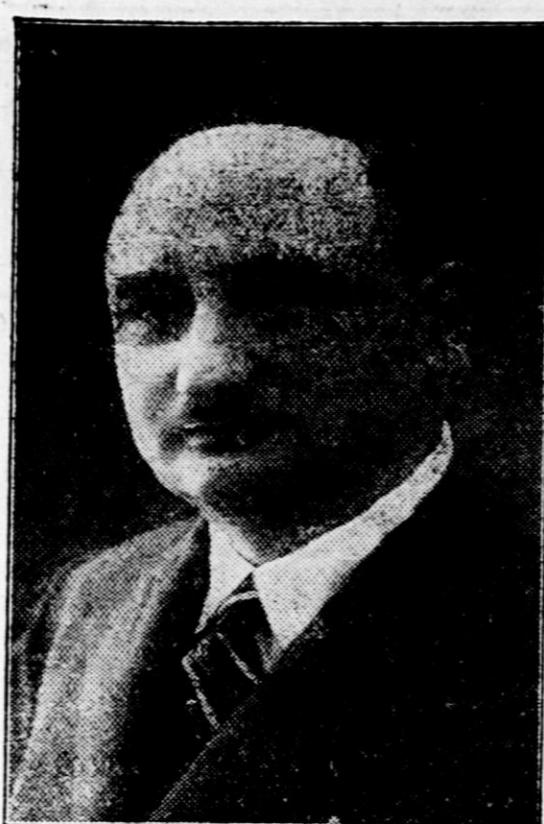
Naš največji in najlepši jubilej

K otvoritvi X. mednarodnega vzorčnega velesejma v Ljubljani

Dr. Fran Windischer:

Ob desetletnem jubileju Ljubljanskega velesejma

Slovenec ni razvajen. Od nekdaj je težko delal in se s trudem preživljal. V potu svojega obraza, z veliko ljubezni do malega kosa svoje zemlje mora naš kmetski človek od rojstva do jame. Naš rokodelec je vajen trdega vsakdanjega dela. Našemu kupcu ni spala srca lahkega blagostanja. Obrotnik in trgovec sta v Slovenskih hodila od vajenjskih let do včera svojega življenja napeto pot. S pridnostjo, žilavostjo in skromnostjo samo sta se v težkih starih prilikah mogla uveljaviti in držati. Če bi bilo po moje, bi izginil brez škode iz našega jezika nesrečen povojni izraz »pridobitnik« in z njim skupno ime »pridobitni krog«. Slovenski uradnik ni bil nikdar ugodnik v uradniški hierarhiji. Vbadal se je, pisal pa se redko dopisal in dosodil do visokih mest. Naš delavec, izrazito industrialen, kakor oni, ki je občičal z eno nogo v kajžarsku, je priden; cenijo ga

FRAN BONAČ
predsednik velesejma

Dr. FRAN WINDISCHER
generalni tajnik Zbornice TOI

in iščelo zbog njegove pridnosti in vesčnosti celo v neprijetnejši tujini. Ljudem dela je prirojena ali prizgojena kot osnovna lastnost skromnost, pridnost in varčnost, kakor pri ljudeh, ki jim po večini ostaja od dobre slovenske matere – zavestno ali podzavestno – za življenje vodilo. Delaj in žari!

Med gredo vojsko in za še gršega povojnega časa se je v nemoralnih razmerah kakor drugod zajedla tudi pri nas v gospodarstvu dokajšnja mera slabih lastnosti. Popustila je ljubezen do dela, opešala je pridnost, prevladovala je pohlepnot in želja po lakem zaslužku ter zjo ob času de narne negotovosti lahkomiselna potratnost. V skrbih smo bili nekaj časa, ko smo videli v narodu ta preobrat na slabo. In se je govorilo o potrebi, da ozdravimo dušo vojnih in povojnih grehov pa da iztrebimo, kar je slabega zašlo v organizem našega naroda. V strahu sta bila za svoj stan trgovski in obrtni gospodar. Kmetski gospodar pa je premišjal, kaj bo, če se ustale prej neznanne abotne šege po naših seilih. In vsi, ki ljubimo našo malo domačijo, smo bili v resnih skrbih za svojo ožjo domovino, za katero je pred pogoj gospodarskega obstanja pridnost in varčnost prebivalstva vseh slovenskih, ako bi za trajno duhovno zagonodovali našemu delovnemu človeku slabti vodniki in pogubna gesla.

Od zahoda, od zemlje do zemlje je prišel preobrat. Gorge tistim, ki se ne zavedajo, koliko je ura in ne krenejo pravočasno na pravi stari pot. Izredne prilike izza vojske in povojnega časa hitro ginejo. Zabuhla konjunktura za vojne in povojne talente in ženije je splahnila. Infekcijonizem v kraljestvu duha in materijalnih dobrin hitro izgubiva veljavno. Stari pravci so solidnosti, pravdarnosti, poroštosti, skromnosti in varčnosti, ki so se obnesli in slove po svojem sporočilu, brzo prihajajo do veljavne. Kredit dobiva načelo, da naj ne je, kdor ne dela.

Suha leta so prišla v gospodarstvo in vse povsod se govoriti o gospodarski krizi. Vsak prehod je težak in zahteva svojih žrtev. Tudi našem gospodarstvu živo čutimo pezo gospodarske krize. Industrija preživlja težke čase, in mnogokatero podjetje se dobesedno bori za obstanek. Trgovcu huda prede. V kupcijih je mrvilo. Velike so izgube, plačila lena. Obrtniki po pravici tožijo o redkem zaslužku in slabih delovnih prilik. Svitlješja je pa slika tam, kjer oživila gospodarsko delavnost živahnje stavbeno delo.

čet smeti letos reči: Postavili smo se in smo stopili odločno naprej!

Pred 10 leti

Rojstni dan našega velesejma, ki odpreje desetletje svoja gostoljubna vrata in žal jo v desetih letih obstoja v polni meri dokazalo svojo eksistenco in upravičenost, je naše gospodarsko življenje zgodovinski dan 19. novembra 1920. Tega dne je sklical oddelok za trgovine in industrije zastopnika trgovine, industrije in obrti ter raznih oblasti in gospodarskih korporacij na atelje, na kateri je bilo po dajši razpravi o tem, ali naj se priredi razstava ali pa vzorčni sejem, sklenjeno prirediti vzorčni sejem, ki je skoraj kažejo izkušnje drugje, mnogo koristnejši, nego razstave, ki so se že nekako preživele. Trgovski in obrtniški zbornici je bila poverjena naloga, da organizira pripravljalni odbor za prirejanje vzorčnih sejev. S to atelje je bil torek položen temelj našemu velesejmu.

Pripravljalni odbor

Trgovska in obrtniška zbornica je povabila 28. decembra 1920 razne oblasti in gospodarske korporacije na posvetovanje, na katerem je bil izvoljen naslednji pripravljalni odbor: Fran Bonac, tovarnar v Ljubljani.

AVROST PRAPROTNIK
predsednik zadruge velesejma

Ijani, Ivan Jelatin, ml. predsednik Zveze trgovskih gremijev v Ljubljani, Angeloslav Franehetti, načelnik zveze obrtnih zadrug v Ljubljani, Jakob Zadravec, podpredsednik Mlinske zveze v Središču Ivan Rebek, predsednik Občeslovenskega obrtnega društva v Celju, Fran Čuček, veletržer v Ptaju, Vilko Weixel, načelnik gremija trgovcev v Mariboru, dr. L. Böhm, ravnatelj Trgovske akademije v Ljubljani, ing. Milan Šuklje, tajnik Zveze industrijev v Ljubljani, Karl Detela, ravnatelj Centralne uprave za trgovinski promet in inozemstvu, podružnica v Ljubljani, ing. Viktor Turnšek, ravnatelj urada za pospeševanje obrta v Ljubljani in dr. Viktor Murnik, I. tajnik Trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani.

Predsedstvo in glavni odbor

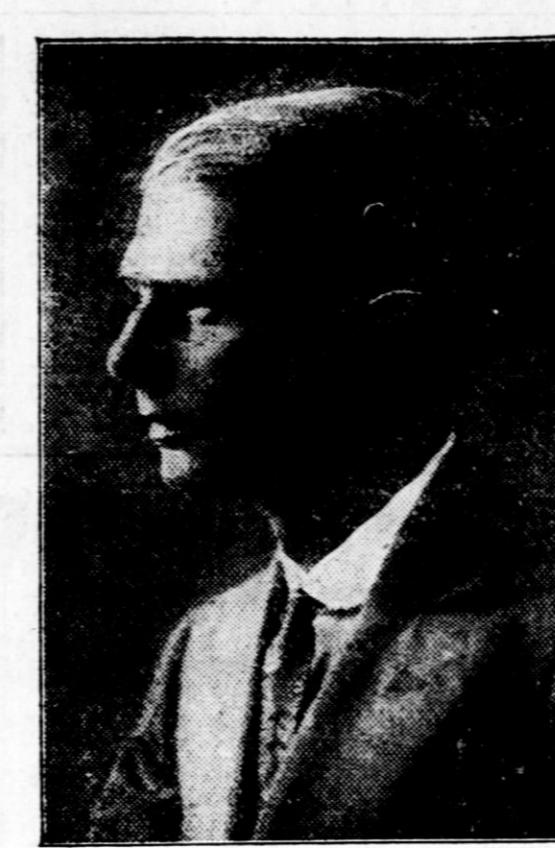
Ta pripravljalni odbor je izdelal načrt organizacije, ki naj bi prirejala vzorčne velesejme. Na posvetovanje 14. januarja je povabil pripravljalni odbor zastopnike vseh merodajnih korporacij, ki so se vabilu rade volje odzvali. Glede upravne organizacije je bilo na posvetovanju sklenjeno, naj bi obstajala iz predsedstva, glavnega odbora in temu podrejenih odselkov za razne panoge njegovega delokroga. V predsedstvo so bili izvoljeni: za predsednika g. Fran Bonac, za podpredsednika Dragotin Hribar, Ivan Ogrin in Ivan Jelatin ml. za tajnika dr. Viktor Murnik in Karl Detela, za blagajnikom za ravnatelj Obrtne banke Ciril Dolenc. V glavnem odbor so bili izvoljeni vladni svetnik Ivan Šubic, dr. Ljudevit Böhm, ing. Šuklje, dr. Ciril Pavlin, ing. Viktor Turnšek, dr. Josip Mantuan, Avgust Praprotnik, Hanuš Krohta, ing. Matko Prelevšek, ing. Rado Lah, Viktor Bračič, Alojzij Pregež, Rihard Negovič, Angeloslav Franchetti, Jakob Zadravec, Ivan Rebek, Fran Čuček, Vilko Weixel in Drago Šibenik.

Organizacija

V glavnem odbor so bili povabljeni tudi zastopniki raznih političnih in drugih oblasti, vseh šol, trgovcev in obrtnikov, umetniškega društva in JNU. Organizirani so bili posamezni odselki, ki so prevezeli funkcije finančne, propagande, gradbe, razložbe, stanovanj in odsek za umetniške prireditev. Ustanovila se je tudi posebna pisarna pod imenom »Urad ljubljanskega velikega sejma«, ki je imela v začetku svoje prostore na Turjaškem trgu št. 6, pozneje se je pa preselila na sejnišče. Trgovska in obrtna zbornica je začela že ob novem letu zbirati prijave in v vseh industrijskih, obrtnih in trgovskih krogih je vzbudila ideja velesejma veliko zanimanje. Vabilu se je odzvalo nad 200 tvrdik.

Otvoritev

3. septembra 1921 ob 10. dopoldne je kraljinski trgovinski minister dr. Mehmed Spaho oficijelno in na slovenski način otvoril prvi velesejem v Ljubljani. Kakor se zberejo jutri k otvoritvi X. velesejma, tako so

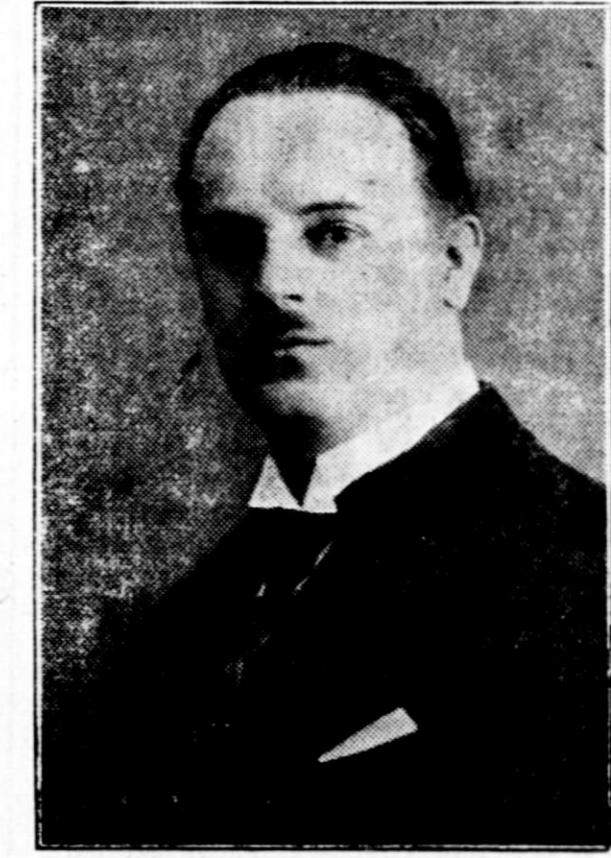

Dr. MILAN DULAR
ravnatelj velesejma

divje, ki so bile rojene ob velikem pomenu, ki so imale na razpolago ved virov gmoč in in moralne podpore, kakor jih ima naš velesejem, pa so nekaj let vegetarile in končno zaspale. Ko smo stali pred 10 leti na pragu prvega velesejma, je bilo med nami mnogo malodušnežev, ki so na tistem ali pa tudi glasno prorokovali prvi vzorno organizirani gospodarski reviji v slobodni državi kratko življenje. To se je ponavljalo tudi naslednjih leta in šele ko je prebrodil naš velesejem glavne ovire in z napredkom od leta do leta dokazal, da ni samo prehodni povojni pojav, temveč solidna trajna ustanova, so malodušni in pesimisti utihnili. Zdaj, ko otvarja naše gospodarstvo svojo deseto revijo, ki bo nedvomno v vsakem pogledu daleč nadkritično doseganje, vidimo jasno, da je padla idja ustanovitve velesejma pred desetimi leti na rodovitno tla in da sta bila njega organizacija in vodstvo v rokah mož, ki se dobro zavedajo, kolikške pomene je tak lepo na predužiti velesejem za vso državo.

Ogromna reklama

Prireditev v tako velikem obsegu, kakor je velesejem, si brez smotre in obsežne propagande ne moremo misliti. Propaganda mora seveda segati tudi daleč v inozemstvo, če hočemo imeti velesejem res međunaroden značaj. Propaganda, ki jo delata vsake leta

IVAN JELATIN ml.
predsednik Zbornice TOI

se zbrali tudi ob otvoritvi I. velesejma v Ljubljani pred sejmskim uradom odlični zastopniki civilnih in vojaških oblasti, gospodarskih ustanov in raznih korporacij, seveda pa še daleč ne v tako velikem številu in v tako svečanem razpoloženju, kakor se zbera jutri. Mnogi, ki so prisostvovali otvoritvi velesejma pred 10 leti, žal ni več med nami. Naj omenimo samo takratnega našega poslanca v vodji demokratske stranke dr. Gregorja Zerjava, predsednika Trgovske in obrtniške zbornice Ivana Kneza, delegata ministrica finanč dr. Savnika in predsednika Zveze industrijev v Zagrebu Sandorja Aleksandra, katerim ni bilo usojeno dočakati prvi jubilej našega velesejma.

V imenu vodstva velesejma je pozdravil predsednik g. Fran Bonac trgovinskega ministra dr. Spahija in odlične zastopnike javnosti ter jim v globoko zasnovanem govoru predočil gospodarski pomen prvega velesejma v naši državi. Naglašal je, da je naš velesejem olajšati in utrditi številne že obstoječe kupiče zvezze z drugimi deli države odnosno ustvarjati jih, če jih še ni. Z gospodarskimi stiki pa naj bi velesejem pospešil in ukrepil tudi splošne kulturne vezi med vsemi deli države in s tem v najzadnjem meri pripomogel k utrditi našega narodnega in državnega ujetanja.

DRAGOTIN HRIBAR
predsednik Zveze industrijev

Prvi velesejem zase, je pa obenem neprečenljivega pomena za naš tujiški promet. Pa tudi za vsa ona srednja in mala podjetja, ki ne zmorce stroškov za reklamo, dela naš velesejem uspešno propagando. Posebno leto je bila propaganda tako razširjena in izpopolnjena, da so se celo v kulturne državah čudili, ko so dobivali krasne ilustrirane prospективske naševe velesejma, češ, saj ni mogoče, da bi bilo to izdelano na Balkanu.

Leta je izdal velesejem v propagandne svrhe razglednice, na katerih je reproducirani veliki plakat, dva ilustrirana prospekti z reproduciranim velikim plakatom na naslovni strani, oba v arhovraščini, enega v cirilici, drugega v latinci, ilustrirani prospekt v nemščini in kot najlepši prospekt, kar smo jih videli celo pri mnogo starejših in znamnenitih velesejmih, prospekt v francosčini, v katerem je poleg slik z velesejem več krasnih posnetkov iz Slovenije, in enak prospekt v angleščini, samo z drugačnimi ilustracijami. Poleg tega je še v svet več manjših, izredno okusnih in učinkovitih pripomočkov za uspešno propagando.

Kako ogromno delo je bilo storjeno samo na tem poju, je razvidno že iz kolikšne propagandne materijala. Velesejem je izdal letos 50.000 ilustriranih prospektov v slovenščini, sebeškem in hrvaškem jezikom, 500.000 reklamnih zaključkov vinjet na pismu in owoju, 20.000 velikih plakatov, ki so nalepljeni na javnih prostorih in po lokalih in 20.000 malih plakatov za vagonje in jazložbe trgovin. Oficijski katalog razstavljalcev je izdel v več tisoč izvodih. Sejmische legitimacije se prodajajo v 700 krajev na državi. Krasna je spominska knjiga, ki jo je izdal naš velesejem ob jubileju in ki bo še posebno mnogo pripomogla, da nas tudi spomnjo kot kulturni, življevni in kulturni narod.

Otvoritev jubilejnega velesejma

X. – jubilejni – velesejem bo otvorjen jutri ob 11.30 ob udeležbi odličnih predstavnikov naše javnosti. Visokega pokrovitelja velesejma Nj. Vel. kralja Aleksandra I. bo zastopal divizijski general g. Sava Tripković. Poleg odličnih zastopnikov domačih civilnih in vojaških oblasti ter vseh večjih korporacij in ustanov se udeleže otvoritve trgovinski minister Juraj Demetrović, ki bo velesejem otvoril v imenu kraljevske vlade, rektor ekonomsko komercijalne visoke šole v Zagrebu dr. David Karlovic, profesor iste šole dr. Milan Ivčič, ameriški konzul v Zagrebu Paul Bowerman, poljski poslanik iz Beograda, predsednik zagrebškega velesejma g. Dr. Dr. ravnatelj zagrebškega velesejma g. Satranek, podpredsednik za zagrebške zbornice dr. Mitrović, prvi tajnik čl. poslanstva v Beogradu ing. Pospisil itd.

Ob jubileju

Deset let je kratka doba, če gleda človek nazaj, za ustanovo, kakršna je velesejem, pa pomeni deset let mnogo. Videli smo po vojni po svetu slične gospodarske prire-

Slovese našega velesejma sega daleč v inozemstvo, kar dokazujejo številne brzaje, ne čestitke, ki jih je prejela velesejem.

uprava pred otvoritvijo. Brzajoavno so čestitali našemu velesejmu k jubileju Trgovska zbornica v Pragi, poljski generalni konzul v Zagrebu, predsednik zagrebške borce S. D. Aleksander, švicarski poslanik v Beogradu, švicarska centrala za pospeševanje trgovine v Curihi, rumunski poslanik v Beogradu, ki se pripelje z rumunskimi avtomobilisti v Ljubljano, da si ogleda velesejem, nadalje predsedstvo velesejma v Padovi, Zbornica TOI v Celovcu, predsedstvo velesejma v Bruslju, belgijski poslanik v Beogradu, predsedstvo Zbornice TOI v Innsbrucku, Zbornica TOI v Grazu, predsedstvo velesejma v Reichenburgu. Trgovska zbornica v Solunu itd. Mnogo brzajavnih in pismenih čestitek bo velesejmska uprava do jutri že prejela. Iz raznih krajev naše države je pa pripelje tudi belgijski in pismeni čestitek, da bi zasič predaleč, da bi jih hoteli našetiti.

X. jubilejni VELESEJEM v Ljubljani

od 29. maja do 9. junija 1930

Največja tovrtstva prireditev v državi. — 40.000 m² obsega 9 razstavnih zgrADB — 800 razstavljalcev. — Tovarniške cene vseh vrst blaga. — Specijalni oddelki: tekstil, usnje, papir, pohištvo, avtomobili, stroji in kovina, poljedelski stroji — perutnina. — Obsežno zabavisko. — Stanovanja preskrbljena. — Legitimacije Din 30. — Prodajajo denarni zavodi, železniške postaje, trgovske in obrtniške organizacije, Putnik itd. — Slavimo 10letnico obstoja velesejma!

7/81

Pogled na razstavišče

Sejnska uprava je čutila potrebo po razširjenju razstavnega prostora, kajti vsako leto so se zakasneli razstavljalci pultii za kajte, ali pa sploh niso mogli razstaviti svojih izdelkov, ker ni bilo prostora. Zato sta bila zgrajena dva nova paviljona, a na vzhod temu je bil več razstavnih prostor za jubilejni velesejem že nekaj tednov pred otvoritvijo zaseden. Velesejmski urad je razdelil letos blagovne skupine takole:

V paviljonu »E« je stanovanjska oprema, pohištvo in glasbeni instrumenti, na polodprtih prostorih pa plutovinia in zamaški, čolni, pleteno pohištvo, vozovi in drugi kolarki izdelki.

V paviljonu »F« je nameščena strojna industrija, poljedelsko orodje in fina mehanika, na polodprtih prostorih pa tudi razni stroji, turbine, stavni material in kemična industrija.

V paviljonu »G« je vsa kovinska industrija, milinski in plastični stroji, elektrotehnika in kemična industrija, na polodprtih prostorih pa poljedelski stroji, stroji za mlekarstvo, kotli za žganjeku in hladilni aparati.

V paviljonu »H« je živilska industrija, parfumerija, pisarniške potrebnosti, pisalni in računski stroji, šivalni stroji, kolesa in krasarstvo, na polodprtih prostorih pa živilska industrija, galanterija in bižuterija.

V paviljonu »I« so avtomobili in radio na polodprtih prostorih pa motorna kolesa in kolesa.

V paviljonu »K« je razstavljena plemenita perutnina in kunci.

V paviljonu »L« je nameščena krasna hijejenska razstava (nemški reparacijski razstavni objekti).

Novi paviljon »M« je sprejet pod streho tekstilno industrijo, paviljon »N« pa papir, lepenko, kartoteko, knjigovezništvo, usnje in fotografije.

V paviljonu »P« je nameščena finska državna reprezentativna razstava, v češkoslovaškem paviljonu pa češka industrija.

Ves prostor na prostem je popolnoma zaseden s poljedelskimi stroji, večinoma v obratu, z bencinskimi motorji, avtobusi in tovornimi avtomobili, polnojarmeniki, stavbnim materialom, zvonovi, hladilnimi napravami, oddelkom za prikazovanje modernega avtogenškega varenja in živilske industrije. Jevšinski in vinski oddelki je izpolnjeni z zabavščem, kjer bo vladalo letos še posebno jubilejno vrvenje, kajti poskrbljeno je, da pride sleherni obiskovalec v polni meri na svoji račun.

Tako je torej za uspešno in dostenjno pravelo jubileja našega velesejma vse skrbno in smotreno pripravljeno in treba je samo že uvidevnost in naklonjenosti od zgoraj, pa bomo z našim jubilantom vsi zadovoljni. Upravno, da pride tudi od zgornjih podpor našemu velesejmu v obliku lepega vremena. S to željo pa združujemo iskrene čestitke vsem onim neumornim pionirjem našega gospodarskega napredka, ki so s svojim smotrenim delom pripomogli, da obhajamo jubilej, kakršnega naša zgodovina še ne pozna.

Na zabavišču

Prater na ljubljanskem velesejmu obeta za jubilejno leto posebne atrakcije. Vrtljaki niso več tako privlačni, kakor so bili. Zato je velesejmska uprava pripravila za leto posebne novosti. Ena je električni avtodor, nov američki izum. Po velikem železničnem avtodorom dirkajo lčni mali avtomobili na električni pogon, v vseh poljubnih smereh. Če se dva taka avtomobilčka zahitata, ni nič hudega, kajti okoli imata nabite gumijaste oborite, ki vsak karambol omehčajo. To bo nekaj za Ljubljancane, posebno pa za Ljubljancanke. Avtodor je pripel z Dunajem, lastnika sta Diebler in Weiner.

Druga zabavna stvar bo litiputanska železnica. Mala železnica, vlači z vagoni, ki jih v krogu žene električni tok po tiru. Napravljen je tudi predor in da je iluzija še večja, tudi železnična postaja predstavljena.

Tretja atrakcija bo vražji globus. Je to ogromna železna obla, v kateri bodo izvajali

Ramon Novarro Ljubavnik, dober tovarš in drzen pilot! Pride! ELITNI KINO MATICA.

Nepozabni „Ben Hur“, pevec čarobne pesmi „Poganska ljubezen“ v najnovejšem zvočnem filmu zračnih senzacij

Leteče brodovje

Pred sodiščem.

— Ko ste bili tu zadnjici, ste svečano obljubili, da postanete docela drugačen človek, da ste že zopet tu.

— Saj sem tudi postal, gospod sodnik, pa nič ne pomaga, kajti tudi ta drugačni človek ni nič vreden.

Praktična.

— Gospodinja, ljubim vas tako, da vam z besedami sploh ne morem povediti.

— Pa mi povejte s številkami.

Dnevne vesti

— Pisarna predsednika češkoslovaške republike je zaprosila konzulat v Ljubljani, da tolmači zahvali vsem, ki so potom konzulatu izrekli čestitke gospodu predsedniku k njegovemu 80 letnici. Ker veliko število građuljev izklučuje možnost zahvaliti se vsakemu posebej bodi tem potom izrecena prisrčna zahvala njim vsem.

— Razpisane službe, Osrednji urad za zavarovanje delavcev v Zagrebu razpisuje dve mestni uradnikov kategorije B položaja VI, knjigovodstvene stroke in eno mesto uradnika kategorije C položaja IX, pisarniške stroke. Prošnje je treba vložiti do 6. junija. — Okrožni urad za zavarovanje delavcev v Nišu razpisuje eno mesto uradnika kategorije B položaja VI, administrativne stroke, eno mesto uradnika kategorije B položaja VIII, knjigovodstvene stroke in eno mesto uradnika kategorije C položaja VII, pisarniške stroke. Prošnje je treba vložiti do 10. junija. Okrožni urad za zavarovanje delavcev v Vršcu razpisuje sedem uradniških mest. Prošnje je treba vložiti do 16. junija.

— Iz »Službenih Novic«, »Službenih Novic« št. 118 z dne 27. t. m. objavljajo zakon o izpremembah in dopolnitvah zakona o neposrednih davkih.

— Dražba lovov. Lov občine Sv. Pavl pri Preboldu se bo oddajal v zakup na javni dražbi 30. t. m. ob 10. na okrajnem glavarsku v Celju, lov občine Vojnički na 31. t. m. ob 10. tudi na okrajnem glavarsku v Celju.

— Avtobus Ljubljana-Bled. Za čas ljubljanskega velesejma je cena vožnje z avtobusom podjetja Hojak d. o. z. iz Domžal, ki odbaja iz Blede ob 6.45 ter ob 14. iz Ljubljane po ob 12.15 in ob 18. zmanjšana na 35 Din za eno smer, za obe smeri pa na 60 Din.

— Vreme. Vremenska napoved pravi, da bo deloma oblačno, mestoma manjše padavine. Včeraj je bilo po vseh krajinah naše države oblačno. Najvišja temperatura je znašala v Skoplju 26, v Sarajevu 23, v Zagrebu in Beogradu 22, v Splitu 21, v Mariboru 20,8, v Ljubljani 19.5. Davi je kazal barometer v Ljubljani 763,5 mm, temperatura je znašala 14,8.

— Smrtna kosa. Včeraj je umrl v Ljubljani narednik-vodnik v pokolu g. Alojzij Skrem. Pogreb bo jutri ob 16.30 iz mrtvačnice splošne bolnice. Včeraj je preminusla v Ljubljani zasebnica Marija Velušček roj. Bisai. Pogreb bo v petek ob 17. iz mrtvačnice splošne bolnice. Blagajmo spomin! Težko prizadetim rodbinam iskreno sožalje!

— Radi uboja obsojen na leto dni zpora. Pred varazdinskim senatom se je te dni zagovarjal Josip Droždjan zaradi uboja svojega tasta Jakova Kiseljaka iz Radobojca pri Krapini. S Kiseljakom se je začela prepričati njegova žena, v prepir se je vmešal tudi Droždjan in končno je nastal pretep, med katerim je Droždjan s kuhiškim valjarem udaril 60letnega tasta tako močno po glavi, da mu je prebil lobanje in je nesrečno kmalu umrl. Obtoženec se je pri razpravi zagovarjal s silobranom. Sodišče ga je obosido na leto dni zpora ter na 1 leto izguba častnih pravic.

— Tražična smrť. V tem Imotski je te dni vzbudila veliko senzacijo vest, da je bila umorjena znana gostilničarka Jela Ostošić. Umoril jo je Niko Grbić, ker je branila njegovo nečakino Milico Grbić. Milica je bila služkinja pri Ostoščevi. Te dni je prišel stric nji in zahteval, da mu odstopi imetje, ki ga je bila podelovala po svojem pokojnem očetu. Dekle se je seveda temu uprla, na kar je stric potegnil iz žepa nož in ji zagrozil, da jo ubije. Mladenka je bežala pred nasilnem, stric pa je tekel za njo. K srči se je Milica pred nasilnim stricem zaklenila v svojo sobo. Ves razajaran je Grbić z nožem v roki čakal na dekleta. Tedaj se je vrnila z izpochoda gostilničarka in videla napadalca z nožem pred hišo, ga je nahrulil, naj pusti deklico, ki je itak sirotin v vrhu tega hčerka njegovega brata, pri miru. To je Grbić tako razkacialo, da je sunil gostilničarko z nožem v prsa in je nesrečnica kmalu umrla. Morilec je pobegnil in se skril v neki gostilni, a so ga orožniki kmalu izsledili.

— Dosmrstna ječa znižana na poldrugo leto. Lani v avgustu je kmel Rada Budurlija v gostilni Plezir v Bajmoku zabolel svojo ženo Andjo in srce. Vzrok je bilo nesoglasje med zkoncem. Mož je ženi očitai nemoralno življeno in ji često grozil, da bo žno obratunal. Usodnega dne sta bila pri okrajnem sudišču radi ločitve zakona, na kar sta oba pristala. Domov gredje sta se ustavila v omenjeni gostilni, kjer se je žena začela nenadoma prepričati. Mož je že razburjenost zadržal z žepnim nožem. Pred subičkim sudiščem je bil Budurlija radi umora obsojen na dozmetno ječo. Te dni pa se je pred nosadskim vzhodnim sudiščem vrši-

Pred sodiščem.

— Ko ste bili tu zadnjici, ste svečano obljubili, da postanete docela drugačen človek, da ste že zopet tu.

— Saj sem tudi postal, gospod sodnik, pa nič ne pomaga, kajti tudi ta drugačni človek ni nič vreden.

Praktična.

— Gospodinja, ljubim vas tako, da vam z besedami sploh ne morem povediti.

— Pa mi povejte s številkami.

ostale cene nespomenjene. Jajca so 1 Din komad ali par 1.75, piščanci so pa se vedno dragi. Prodajali so jih po 42 Din. par. Ponoveni so bile danes morske ribe na trgu. Prodajali so palamide (tunin) po 20 do 24 Din kg, skombri pa po 20 Din kg. Kupčija na trgu je bila živilna.

— **Ij Adaptacija.** Na Rimski cesti se preurejajo visokoprični lokalni v eno nadstropni hiši (št. 3) gospke Ane Velkavrh. Jernej Černe hotelar in lastnik trinadstropne hiše v Ljubljani je na vozu prejel v gozd. Nenadno sta se konja spališča in začeli dirati po cesti. Pod voz sta pri tem prišla starčka »Polonija Kancius« in njen vnuk. Obračna je težko poškodovanja prepeljali v bolničko, kjer sta po poskodbam poščela.

— **Ij Obnova zunanjega lica mestnih hiš.**

Na Poljanski cesti se renovira eno nadstropna hiša (št. 11), ki je last Milice Žalc. V Krivenški ulici so postavljeni zidarski odrji ob dvonadstropni hiši (št. 6), da jo bodo prenovili in prebelili kakor hoče imeti ne lastnik dr. Anton Orlič.

Privatni detektivski zavod

I. Toplikar, Rimski cesta 9.

— **Ij Oporka je izginila.** Danes ob 4. pol 8. in 9. zvečer predvaja Ljubljanski Kino v Ljubljanskem Dvoru senzacionalni film Carla Aldinija, kralja akrobata — »Oporka je izginila«. Najdržnejših atrakcij polno filmsko delo drži gledalci v napetosti od prvega prizora do konca. Za smeh in razvedrilo skrbita H. Junkermann in Siegried Arno. Pri vseh predstavah najnovejših ljudske cene. Film se ponavlja še juči na praznik Vnebohoda pri predstavah ob 3., pol 5., 6., pol 8. in 9. zvečer. — **Ij Tauberjev zvočni film.** Samo še danes in juči predvaja Elitni Kino Matica prekrasnega Tauberjev zvočnega filmu »Ne verjam več nobeni ženskih«. Opozorjam celo občinstvo, da s posetom tega krasnega filmaškega dela čim bolj hiti Tauberjevo čarobno potje je senzacija, zaradi katere se izplača film ogledati!

— **Ij Ženska deca Sokolskega društva na Viču.** Upozori pod vodstvom učitelja ss. Jankovičeve v Premelčeve v soboto 31. maja, v nedeljo 1. junija in v soboto 7. junija t. l. v Sokolskem domu na Viču mlačinsko igro z godbo in petjem »Kraljica palčekov«. Sobotni predstav se prične ob 5. popoldne, nedeljska pa ob 7. zvečer. — **Cene za sobotni predstav 3, 2 Din, za nedeljsko 6, 5, 4, 3, 2 Din.**

— **Ij Šolski Šiška preuredi v nedeljo 1. junija svoj javni telovadni nastop vseh oddelek na letnem telovadišču v Šiški. Začetek ob 4. uri popoldne.**

— **Ij Sokol I na Taboru** priredi dne 1. junija ob 4. uri popoldne javno telovadbo. Nastopijo vsi oddelek. Po telovadbi se vrši Šudska zabava s plesom in vseh notranjih prostorih sokolskega doma na Taboru. Sokolstvo na Taboru naklonjeno občinstvu vabilo, da nas poseti v čim večjem številu.

— **Ij Častni večer g. Adofia Galléta.** V nedeljo, dne 25. t. m. je obhajal g. Adolf Galé, graščak v Zg. Šiški, osemdesetletnico svojega rojstva. Kot svojemu ustanovnemu članu in veteranu zeleno bratovščine mu predrejeva »Loksko društvo« danes, 28. maja, ob 20. v prostorih lokvskega tovariša g. Petera Stepiča častni večer. Kdoroki je imel kdaj priliko spoznati tega znamenitega locca, je vladivo vabljeno, da dostojno proslavi. — **Ij Častni večer g. Adofia Galléta.** V nedeljo, dne 25. t. m. je obhajal g. Adolf Galé, graščak v Zg. Šiški, osemdesetletnico svojega rojstva. Kot svojemu ustanovnemu članu in veteranu zeleno bratovščine mu predrejeva »Loksko društvo« danes, 28. m

Modreni Diogenes

Brez beliča v žepu je prišel neki mladenič v Kodani, da bi dobil službo in se vsaj skromno preživil. V Kodanju pa ni mogel dobiti ne službe, ne stanovanja. Končno se je naselil bližu nekega skladischa v velikem sodu, kakor grški filozof Diogenes. Ljudje so hodili gledati modernega Diogena, ki se je razlikoval od staroveškega s tem, da je sklenil izkoristiti ugodno priliko. Stene svojega »stanovanja« je oddal proti primerni odškodnini v reklamne svrhe. Kmalu je bil ves sod modernega Diogena apokrit z reklamnimi lepaki in objavami. Reklamna pisarna podjetnega fanta je imela toliko posla, da sod kmalu ni več zadostoval.

Premetni Diogenes si je pomagal iz zadrege na ta način, da je stare plakate prelepljal z novimi prej, predno je potekel določeni rok. Ta praksa je pa privreda Diogena pred sodiščem in obsojen je bil na 8 mesecev.

Modrijan.

— Papa, kaj je to modrijan?
— Modrijan, dragi sinko, je mož, ki je vedno enakega mnenja s svojo ženo.

Napoleon kot pesnik

Napoleon je spisal sentimentalno novelo, ki je shranjena v originalu na Poljskem

Na gradu Korniku v Poznanju, ki ima dragoceno knjižnico, so našli zvezek z lastnoročnimi rokopisi cesarja Napoleona I. iz leta 1792 do 1795. Te kopiske, ki javnosti še niso bili znani, je kupil leta 1822 grof Titus Dzialsinski od Napoleonovega zdravnika dr. Antonmarchia na otoku Sv. Helene in jih spravil v svojo knjižnico v omenjenem gradu. V knjižici, vezani v zeleni žamet in okrašeni s cesarskim grbom in zlatimi čebelami, je na 34 listih 15 dokumentov, med katerimi je 14 pisanih z roko Napoleona I. Stari dokumenti je diktiral in jih lastnoročno korigiral. Gre večinoma za študij vojaško-znanstvenega značaja. Med dokumenti je pa tudi Napoleonov življenjepis pod naslovom »Clisson in Eugenia«, pisani v obliki novele.

V razumevanje te novele navaja dr. F. Altmann iz dobe 1792 do 1795, Iz najemirnejše in najmanj znane zadnje etape težkih let življenja Napoleona I., naslednje zanimive podatke: Po usmrtnosti bratov Robespierre je postal Napoleon Bonaparte, ki je bil takrat že general, vladni krogom sumljiv. Aretirali so ga v Nizzi, njegove listine so pa zaplenili in zapetili. Sprav hip je pričakoval odslovitve iz vojaške službe, toda s svojo razpravo o topništvu zapadne armade, ki je tudi shranjena v omenjeni knjižnici, je obrnil nase pozornost tako, da je bil v marcu 1795 imenovan za poveljnika zapadne armade. V maju 1795 je bil pa zopet izpuščen iz armade in vrnil se je v Pariz, kjer je prišlo do nemirov. Tu je bil po dolgem prizadevanju znova sprejet v armado in dodeljen pehoti. Pehote se je branil s ponujajočimi sredstvi. Trdil je, da je bolan in moledoval na vse načine, naj ga pošljemo nazaj k topništvu. Vse svoje prihranje je bil zapravil in trpel je pomanjkanje. Član vojaškega odbora v vladni Doučet mu je pomagal, da je prišel v vojno ministrstvo, kjer je napisal več pozneje slavnih razprav in navodil za obe armade. Skoraj vse ta dela so ohranjeni v korniških zbirki. Napoleonov položaj je bil takrat tako slab, da je slavni vojskoved sklenil sprejeti vojaško misijo, reorganizacijo

topništva v Turčiji. Do tega pa ni prišlo, ker je francoska vlada, ki je bila črta Napoleona iz seznama aktivnih generalov, mu ni hotel dati sredstev, da bi odpotoval v Turčijo.

Ob tem času se je Napoleon zaročil z Evgenijo Clary, na kar se nanaša njegova novele, ohranjena v korniških zbirki. Rodbina Clary, ena najbogatejših in najuglednejših v Marseillu, je bila zapleta ena v ondotno protirevolucijo, ki se je končala s tem, da je vojska konventa zasedla mesto in da je bil Napoleonov brat Josef imenovan za volnega komisarja. Rodbina Clary je prišla v kočljiv položaj. Oče je od žalosti umrl, sinovi so bili aretirani in mati je ostala z obema hčerkama osamljena. Josef Bonaparte se je zavzel za nje in se zaljubil v mlašo hčerkino, dražestno, takrat 16-letno Evgenijo. Ker je pa mati zahtevala, da se mora prej poročiti starejša hčerkica Marija, se je Josef zaročil z njo, čeprav je bila grda in povrh še bolehna. Odločilna je bila Marijina dota.

Napoleona je seznanil s to rodbino njegov brat in sprejet je bil z odprtimi rokami. Že takrat je bil Napoleon začušen in zatoplen v svoje načrte, obenem pa hrepel po sreči in lepih ženskah. Kmalu se je zaljubil v dražestno Evgenijo, ki mu je ljubezen vracala. Politični dogodki so pa uničili to idilo. Napoleon je bil aretiran, kmalu so ga sicer izpuščili, toda prišel je ob službo in zašel je v težak položaj. Z Evgenijo sta se domenili, da se jeseni 1795 poročita in naselita v Provenci, čeprav Evgenija mati ni bila nič kaj navdušena na Napoleona. Napoleon je prikrival rodbini svoje izvoljene težak položaj, v katerega je bil zašel v Parizu, vendar je pa vabil svojo nevesto in njeni mater, naj prispeta v prestolico. V Parizu se je hotel poročiti z Evgenijo in si kupiti hišo. Mati in hči sta pa zverili da Napoleonov položaj in ko je izbruhnil v Marseillu rojalistični upor, katerega je vlad brezobzirno zatrla, sta pogbenili v Genovo z Josefom Bonaparte, ki je bil ta čas že poročen z Marijo. Pozneje si Evgenija Clary in užaljeni Napoleon celo dopisovali na-

sta. Josef je nasprotoval poroki svoje svakini s bratom, katerega je smatral za izgubljeno eksistenco.

Napoleona se je lotila po neuspehih bolestnega avtosugestija. V Evgeniji je videl nadnaravno bitje in v duševni potrosti je napisal naivno novoletje o ljubezni Clissona in Evgenije. Ime bojevitega vojščaka Clissona de Jasselin je prevzel iz srednjeevropske kronike in iskal v njem analogijo z lastnim življenjem. Napoleonova novaletje je v resnicu slabov posnemanje Rousseaujevih deklamacij o sovraštvu do človeštva in »Werthera«, vendar so pa v njej tudi avtorjeve osebne poteze in znaki rojenevo vojskovodje. Napoleon je najbrž pisal to novoletje, ko je bil duševno popolnoma strit. Novaletje opisuje življenje slavnega vojščaka, kateremu se je izneverila žena in ki se vrže v krvavo bitko v kateri pada.

Evgenija Clary je po nasvetu svoje rodbine in Josefa Bonaparta razdrila svojo zaroko z Napoleonom. Skoraj istočasno se je pa zalesketala zvezda Napoleonove slave. Napoleon je po burji pariški noči med 5. in 6. oktobrom 1795 rešil vladu, postal je divizijski general, armadni poveljnik, eden prvih mož Francije. Ta čas se je zaljubil v Josefino Beauharnais, s katero se je v marcu 1796 oženil. Evgenija je prosila Napoleonin mu prisegalo, da se ne bo nikoli poročila, toda kmalu je prisego prelomila in se omožila z generalom Bernadottom, Josefovim prijateljem in tainim Napoleonovim nasprotnikom. Josef, ki je dvomil o uspehu Napoleonovega pohoda v Egipt, si je hotel za primer Napoleonovega padca zagurati ožje sorodstvo z Bernadottom. Po povratku iz Egipta in državnem prevratu si je pa Napoleon s pomočjo Evgenije zasigural Bernadottovo nevtralnost.

Med prevratom je Bernadotte igral sicer dvojno vlogo, vendar mu je pa podelil Napoleon naslov maršala in kneza. Evgenija je dobila od Napoleona krasno palaočo v Pariški ulici d'Anjou, čeprav ni prikrivala svoje sovraštva do cesarice Josefine. Napoleon je pa postal naslov grofice Gotland in ostala je v Parizu tudi potem, ko je postal njen mož po Napoleonovem priporočilu leta 1810 švedski kralj. Bernadotte se je pa pozneje tajno pogodil z Rusijo in Anglijo in prešel leta 1813 odprt v koalicijo proti Napoleonu. Evgenije, katere

se Napoleonov padec ni prav nič dočkal, se je zaljubila v ministrskega predsednika vojvodo Richelieua in še po njegovi smrti je odpotovala iz Pariza na Švedsko, kjer se je dala kronati. Kmalu po kronanju ji je pa mož umrl. Preživel je Napoleon za 40 let in umrl je v 80. letu starosti. To je bil epilog k romantični noveli »Clisson in Eugenia«.

Židi kot vojaki

Do konca 18. stoletja so bili židi iz mnogih evropskih armad izključeni. Pozneje se pa pojavljajo vedno pogoste kot dobrovoljci in mnogi so dosegli pri vojakih visoka mesta. V Avstriji je izdal cesar Jožef II. leta 1788 naredbo, da morajo služiti pri vojakih tudi državljanji židovskega porekla. To je bil takrat edinstven primer. Prve židovske dobrovoljce so imeli Zednjene države v vojni za svobodo. V njeni armadi je služilo 37 židov, med katerimi je bil polkovnik Isaak Franks Washington, polkovnik David Franks pa Arnolдов pobočnik. Vojne Zednjene države so imeli židovske dobrovoljce od 1. 1789 prva Holandska in jih pošiljala v svoje kolonije.

Za časa Napoleona je imela Nizozemska dva čisto židovska bataljona, eden je štel poleg dobrovoljcev 60 častnikov in 823 vojakov. V Napoleonovi armadi je služil židovski stotnik Euchel Nordon, ki je bil dobil red častne legije. Kot vojak se je odlikoval tudi znani graver Jean Henri Simon, ki je udeležil bojev revolucionarne Francije, potem je pa vstopil v Napoleonovo armado in je bil kot častnik odlikovan z redom častne legije. Bajec je bil židovskega porekla tudi maršal Massena.

V bitki pri Wagramu je badel avstrijski podmaršal Josef Armand von Nordmann, vitez reda Marije Terezije, ki je bil krščen Žid. Toda krst ni bil vedno pogoj za vojaško kariero. Nekateri vladarji niso zahtevali od židov, da bi žrtvovali vero svojih očetov. Ko je Ludvik XVIII. povprašal barona Wolfa v generalu, je smatral slednji za svojo dolžnost prestopiti v katoliško vero. Toda dotedanja kraljeva naklonjenost

se je izpremenila v nemilost in ko je Wolf vprašal kralja, zakaj mu ni več naklonjen, je dobil odgovor: »Dosej sem bil ponosen, da imam med svojimi generali izraelita in baš zato sem vam bil naklonjen. Krščanski generalov imam itak dovolj.« Leta 1808 so našli v Franciji okrog 77.000 židov in od teh je služilo pri vojakih 797. Leta 1840 se omenja vitez častne legije L. Dalembert, ki je služil v Napoleonovi armadi. Leta 1859 je umrl v Pragi Žid Brandeis, ki je bil v Napoleonovi armadi in stotnik.

Sprava med Habsburžani

Madžarski listi poročajo o spravi med Habsburžani. Albrecht, drugi pretendent na madžarski prestol, se je mandil zadnje čase v Pariz, od koder je prispepel 16. t. m. zjutraj z letalom v Bruseli. Z letalnicami se je odpeljal v hotel »Astoria«, kjer se je nastanil in vpisal v knjigo tujecev pod imenom grof Lovari. Popoldne se je odpeljal z avtomobilom v dve uri oddaljeni grad Steenokkerzel, kjer prebiva sedaj Zita s svojimi otroci. Pred gradom ga je pozdravil skrjevič Otto in ga odvedel v grad. Albrecht, doslej edini nasprotnik madžarski prestola, se je obhujil zvestobo in čestital k polnoletnosti, ki jo doseže letos v novembру. Kramjala sta dve uri, potem se je vrnil Albrecht v Pariz, od koder je odpotoval v Barcelono in se 21. t. m. vrnil na ladjo ter odpotoval v južno Afriko. Za njegovim potovanjem in spravo z Ottonom tiči ženska, kateri je v takih primerih že navada. Albrecht se je zaročil z ločeno ženo nekega častnika, kar ga je v očeh njegovih dosedanjih privržencev kot pretendenta na prestol onemogočilo. Sin markize Gera je žrtvoval častihlehnost SICU.

Nosec matere morajo skušati vsako zagatenje odpraviti z uporabo naravne »Franz Josephove« grencice. Predstojniki univerzitetnih ženskih knjig soglasno hvalejajo pristno »Franz Josephove« vodo, ker se lahko použije in se milo odpirajoči učinek zanesljivo počake v kratkem času brez neprijetnih stranskih pojavov. »Franz Josephove grencice« se dobi v vseh lekarinah, drogerijah in sponerijskih trgovinah.

Oglejte si razstavo na velesejmu paviljonu »J. Tridesetletno izkustvo in kvalita tovornih avtomobilov, avtobusov in traktorjev ameriške tovarne International Vam jamči za največjo prevožno kilometrov pri najmanjih stroških in najslabših cestnih razmerah.

Brezkonkurenčne cene! Plačljive olajšave! Stalne zaloge rezervnih delov. Zahtevajte ponudbe in brez obliga poizkušnje vožnje! Uporabljajte »Castrol« olje.

Glavno zastopstvo: O. ŽUZEK, Ljubljana, Taučarjeva št. 11.

Avgustus Muir:

10

Krog zločinov

Roman

— Želite noči še kaj, gospodična? — je vprašal. — Naroceno mi je izpolnit vsako vašo željo. Govoril je z odporom, kakor da izpolnjuje neprjetno dolžnost.

Molly se mu je prijazno zahvalila, toda njene besede niso mogle omehčati trdega srca tega brezčutnega moža. Odšel je, ne da bi spregovoril z njo prijazno besedo. Molly je skorodlego, ko je vstopil profesor Caspian v njeno sobo.

Bil je v čremem svilenem jopiču in kadil je turško cigareto v dolgem sponkoščenem ustniku. Smehlaj mu je zaigral na obrazu, ko je sedel v naslačja v vrgel na mizo sveženj rokotipov.

Poglejte tole, gospodiča Langtonova, — je dejal prijazno. — Rad bi da mi prevedete tole v francoščino in sicer tako, da pojde jutri zvečer s pariski pošto. Prevede pregledam, ko bodo končani. Mislite, da to zadostuje?

Molly je brž prelistala na stroj pisane polete.

— Storim, kar je v moji moči, gošped profesor. — je začela, toda profesor je zamišljeno prikimal, kakor da že pozabil, kaj je naročil.

Kar se je obrnil, sklonil se je nad naslačja in se zagledal v vitko postavo, stoečo pred njim na preprogi pri peči.

Ceprav je bila Molly po dogodku v profesorjevi sobi še vedno bleda, je bila vendar dražestna v preprosti, toda elegantni obleki, ki ji je zelo dobro pristojala. Njene velike, svetlobomodre oči, njena nežna polt v valoviti temnotno-kostanjevi lasi so dopolnjevali čarobno sliko.

— Upam, da se me niste preveč ustrašili, ko sem vas presemetil v svoji sobi, — je dejal profesor Caspian prijazno. — Moglo se je vam zdeti čudino, da je bila v moji sobi tema. Da vam povem po pravici... zakaštil je in poščil v tla... paš sem bil ugashen kuč in hotel sem oditi, ko ste vstopili. — Vstal je in vzdihnil. — Čakla me naporno nočno delo v laboratoriju. — Stopil je k vratom. — Ste čitali današnje novine? Pošljem vam jih, če jih še niste čitali.

— Ne, hvala. Lotim se raje takoj prevajanja.

— Kakor vam drago. — Puhnil je velik oblik dijma in ga opazoval, kako se izgublja v zraku. — Da ne pozabim, ali niste stanovali v Bloomsbury, premo ste prisli k nam?

— Molly je pritrđila.

— A poprej?

— V Paddingtonu?

— Zarces?

Govoril je kar tja v en dan, kakor da hoče pred odbodom nekega časa

kramljati z njo.

— V katerem delu Paddingtona? Molly mu je povedala in pripravila, da je njen varuhinja Hetheringtonova tam umrla, kar je bilo vzrok, da se je Molly preselila v Bloomsbury.

Ustavl je se pri vrati in prikljal z glavo.

— No torej, upam, da boste pri nas zadovoljni gospodična Langtonova. Nekateri ljudje pravijo, da sem čuden tič. Prepričan sem, da o meni ne boste mislili slabko, ko me spozname.

Zasmajal se je in pokazal močne bele zobe za temki ustnicami.

— Vaše krmno ime je Molly, je-lj? Ah, razumem. Podpisujete se Molly, vaše pravno ime je pa Marketa. Hvala, gospodiča Langtonova. — Zapri je vrata za seboj.

Molly je stala nekaj časa zamišljena na preprogi pri peči. Profesor Caspian je hotel očividno napraviti na njo ugoden vtis.

— Ni se mu bilo treba opravljati, da v svoji sobi ni bil posebno uljden z memoi, — je pominila. — Zdaj hoče popraviti, kar je v razburjenosti zakrivil. Mož mi tako napačen, kakor se zdri na prvi pogled.

— Ni se mu bilo treba opravljati, da v svo

Uporabljajte Castrol olje.

DVOKOLES — TEŽA OD 7 KG NAPREJ

načinjega in najmodernejšega tipa najboljših svetovnih tovarn. Otroški voziščki od najpriprostejskega do najfinijega modela. Izdejajo se tudi po okusu naročnika. Sivlinski stroji, motorji, pneumatika, posamezni deli. Velika zbera, najnižje cene. Prodaja na obroke Ceniki franko.

FIRBUNA: F. B. L., tovarna dvokoles in otroških vozičkov, Ljubljana, Karlovška cesta št. 4.

>Mali oglasi<

Vsaka beseda 50 par. Plača se lahko tudi v znamkah
Za odgovor znamkam! — Na vprašanja brez znamke ne
odgovarjam — Najnižji oglaš Din 5 —

Velika izbira rabljenih
inkasnih, tovarnih avtomobilov,
nadmajev, nadalje motociklov z
in brez priklice k uporabi po konku-
Tavčarjeva ul. 14. 1707

Tesan les

popolnoma suh, za takojšnjo upo-
rabo, za stavbe ima stalno v zalo-
vi. Mirija, dr. z o. z., Ljubljana —
Dunajska c. 46. telefon štev 2820.
47/T

Na birmo

ostanek najlepši spomin: ure,
slezena, katero kupite najcenejše
pri Fr. P. Zajec, Ljubljana, Stari
trg 9. 1643

Prodaja košnje

I. Knez iz Ljubljane bo prodajal v
nedeljo, dne 1. junija 1930 svojo
travo za obe letoski košnji. Prodaja
se prične ob 2. uni popoldne
pri Ančnikovem kozolcu v Spodnji
Šiški. 1664

Klavirje

znamine in harmonije prodaja,
izposavlja, poravniva in čisto
najdišči najcenejše, tudi na
obroke — tovarna klavirjev
WARBINEK, Ljubljana, Gre-
goričeva u. 5. Rimski c. 2.
1627

Likanje moške
ali
ženske obleke
18.— Din

Moški, damsko garderobo najhi-
te zilka, kemično čisti, teme-
nito pošije, napravi novo podlo-
go, tudi obrne, da je kot nova,
Wallot Express, Ljubljana, Stari
trg 19. Na likanje se lahko poča-
ka, posebna čakalnica. Pri večjem
naročku se pošije po obleki tudi
izven Ljubljane. 1605

Kolodvor Vrhnika
restavracija, kavarna in prenočišče
se priporoča. 1680

Uradnik

odvetniški sollicitator, knjigovo-
dja, slov., srbo-hrv. in nemški ko-
respondent, stenograf in strojepi-
sci išče mesta v odvetniški pisar-
nici ali večjemu trgu podjetju. Po-
nudbe pod »Prvovrsta moč«/1698.

Varuhinjo otrok

inteligentno, večjo nemščino, sr-
bohravčino in francoščino ter
igranja na klavir, sprejem k 9
letnim deklklacijam in 7 letnemu dečku.
— Ponudbe s sliko na: Aleksander
Rosenfelda, Subotica. 1690

Gramofonske plošče

več komadov, se ugodno proda.
Ogleda se danes od 6.-7. zvez-
in jutri dopoldne. Stan in dom,
Vila Horvat, priključje. 1700
renih cenah O. Žužek, Ljubljana.

L. Mikuš

Mestni trg štev. 14
Tvornica dežnikov,
zalog izprehajalnih palic

Občina Ljubljana
Mestni pogrebni zavod

V globoki žalosti naznanjam vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, da je naš srčno ljubljeni soprog, sin, brat, stric in svak, gospod

Alojzij Skrem

narednik vodnik v pokoju

dne 27. t. m. po daljši bolezni, previden s tolažili svete vere, mirno pre-
minel.

Pogreb nepozabnega pokojnika bo v četrtek, dne 29. maja 1930 ob
9. uri popoldne iz mrtvašnice splošne bolnice na pokopališče k Sv. Križu.

V Ljubljani, dne 27. maja 1930.

Žalujoči ostali

Svetovnoznanata konstrukcija Duesenberga

6 in 8 cil. kvalitetni avtomobili Amerike

S pogonom na zadnja ali prednja kolesa, vsi modeli opremljeni s hidrauličnimi zavorami, amortizerji in centralnim mazanjem sistema Bujur. — Modeli 1930 dospeli! Plačilne olajšave! Rezervni deli na zalogi!

Generalno zastopstvo: O. ŽUŽEK, Ljubljana.
Tavčarjeva št. 11.

Oglede si razstavo na velesejmu paviljonu »Jc«

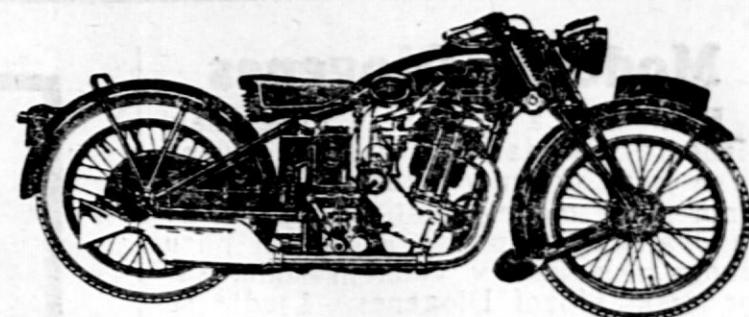
Vrečuje Josip Zapancič. — Za »Narodno Školarstvo«: Fran Jezeršek. — Za upravo in izobraževalni del kata: Otto Christol. — Vsi v Ljubljani.

Nad 30 let izkušta v gradnji motociklov. Preko 100 svetovnih re-
kordov v letu 1929. Nešteti uspehi pri svetovnih konkurencah v vseh
delih sveta dokazujojo,

da so AJS motorna kolesa konstrukcijsko na višku in prvem mestu. 350 ccm A. J. S. je zmagal pri dirki
»Kilometer Lancec v Logatu dne 25. aprila 1930 v svoji kategoriji! — Modeli 1930 dospeli! — Plačilne
olajšave! — Vsi rezervni deli na zalogi! — Zahtevajte cenike!

Oglede si razstavo na velesejmu paviljonu »Jc«

Generalno zastopstvo: O. ŽUŽEK, Ljubljana, Tavčarjeva št. 11.

Šivalni stroji

„Gritzner“ „Adler“

in kolesa,
najboljši materijal,
precizna konstrukcija, krasna
oprema ter najnižja cena
kakor tudi
pisalni stroji

„Urania“

so samo

pri Jos. Petelinu, Ljubljana

Telefon 2913

ob vodi, v bližini Prešernovega spomenika.

Večletna garancija! Ponk v vezenju brezplačen

Vezenje nevestinih oprem,
zaves, pregrinjal

najcenejše in najfinije

MATEK & MIKEŠ, Ljubljana

(poleg hotela Strukelj)

Endanje, ažuriranje, predtiskanje tako!

NA DROBNO!

NA DEBELO:

Vrvarske
lastne izdelke

in motovz nudi po znižanih cenah

Prva kranjska vrvarna in
trgovina s konopnjino

IVAN N. ADAMIČ

Ljubljana, Sv. Petra c. št. 31
Telefon 2441

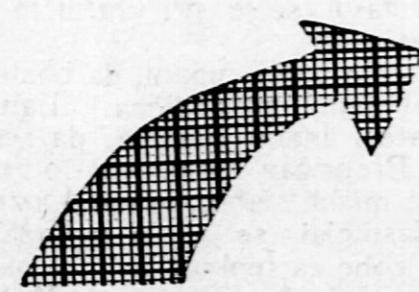
Podružnici:

Maribor, Petrinjska ul. 20
Telefon 2454

Celje, Kralja Petra cesta 33

Slavno občinstvo!

Naznanjam Vam, da se otvori v nedeljo 1. VI. 1930
na novo zgrajeno moderno
kopališče ob Savi na Ježici.

Je 350 kabin in omari, 6 pr-
nih kopeli, posebej solnčenje na milki za gospode in posebej za dame. —
Dohod ob Save je po deskah ob drevoredu. Poleg je izvršena restav-
racija, kjer se dobijo raznovrstna domača vina, likerji, žganje in vsak dan
sveže unionsko belo in črno pivo. Dobijo se tudi gorka in mrzla jedila,
delikatese, močnata jedila in pecivo. Sprejmejo se abonenti na hrano in zjutraj,
opoldan in zvečer. Za zajtrk se dobijo: kava, mleko, kakao, čoko-
lada itd. — Cene nizke!

Za solidno postrežbo odgovarja lastnik

Anton Štirn.

